

J. R.

Dopuszczenie do wykonywania zawodu adwokata w USA i Japonii

Palestra 8/1(73), 67-69

1964

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez **Muzeum Historii Polski** w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

wym. Odpowiedzialność jego może być zaostrzona (do wysokości dwukrotnej wartości pełnej szkody), jeżeli pracownik spowodował szkodę przez przywłaszczenie sobie określonej rzeczy lub przez inne umyślne zachowanie się przestępne, polegające na działaniu lub zaniechaniu.

W sposób specyficzny uregulowane zostało zagadnienie odpowiedzialności pracownika za braki w przedmiotach zinwentaryzowanych. Kodeks przewiduje w takiej sytuacji odpowiedzialność pracownika zaostrzoną. Może się on zwolnić od tej odpowiedzialności tylko w wypadkach wyjątkowych (przez wykazanie siły wyższej, przypadku lub przez udowodnienie, że szkoda nastąpiła w wyniku przestępstwa lub czynu niedozwolonego popełnionego przez osobę trzecią, czemu pracownik nie mógł zapobiec przy zastosowaniu niezbędnych środków ostrożności). Stąd też w doktrynie zwykle się podkreślać, że odpowiedzialność pracownika w tego rodzaju wypadkach jest tzw. odpowiedzialnością obiektywną w przeciwieństwie do ogólnych reguł określających odpowiedzialność materialną pracownika, które się opierają na zasadzie winy.

Omówione przepisy dotyczące odpowiedzialności materialnej pracownika mają charakter norm bezwzględnie obowiązujących. Umowa, na mocy której pracownik zobowiązałby się do odpowiedzialności wyższej od przewidzianej w kodeksie, jest nieważna. Za nieważną uznana jest także umowa, na mocy której pracownik zobowiązałby się do dania odszkodowania osobie trzeciej za szkodę, jaką wyrządzi jej w toku wykonywania czynności pracowniczych, jeśli odpowiedzialnością za nią ustawa obarcza wyłącznie pracodawcę.

Dopuszczenie do wykonywania zawodu adwokata w USA i Japonii

stanowi przedmiot opracowania K. Ohiry i G. Stevensa, ogłoszonego w nrze 1/1963 kwartalnika *Washington Law Review*.

Ażeby móc wykonywać zawód prawnika w Japonii, należy zdać egzamin państwowy przed specjalnym komitetem egzaminacyjnym, którego trzej członkowie reprezentują sądownictwo, ministerstwo sprawiedliwości i adwokaturę, oraz odbyć dwuletnią praktykę. Należy podkreślić, że od kandydata nie wymaga się ukończenia studiów prawniczych. Większość jednakże kandydatów zazwyczaj studiów 1/1963 kwartalnika *Washington Law Review*.

Ten system kontrastuje z metodą przyjętą w tym zakresie w USA, gdzie nie wymaga się zdania egzaminu państwowego. Każdy z 50 stanów, Dystrykt Columbia oraz każdy federalny sąd dystryktu mają swoje własne reguły i wymagania, niezbędne do dopuszczenia prawnika do wykonywania zawodu. Różne stany przewidują przy tym odmienne warunki co do wykształcenia wymaganego przy dopuszczeniu do wykonywania zawodu prawnika. Normalną drogą do osiągnięcia kariery prawniczej są 3-letnie studia w jednej ze szkół prawniczych (*law-school*), aprobowanych przez *American Bar Association* lub najwyższą stanową instancję sądową. Jednakże w 18 stanach zezwala się na odbycie takich studiów w kancelarii prawniczej (*law office study* zamiast *law school study*).

Podobnie jak w Japonii większość amerykańskich kandydatów na prawników musi poddać się egzaminowi, nadzorowanemu zazwyczaj przez władze państwowe (wyjątek stanowią stany: Alabama, Montana, West Virginia i Wisconsin, gdzie

dopuszcza się do wykonywania zawodu na podstawie dyplomu ukończenia uznanej stanowej szkoły prawniczej; w szeregu stanów można to osiągnąć również na podstawie specjalnych nadzwyczajnych reguł dotyczących weteranów oraz osób rozpoczynających służbę wojskową).

W Japonii dopuszcza się przyjęcie w poczet adwokatury bez złożenia specjalnego egzaminu osób, które:

- 1) pracowały w biurze Sądu Najwyższego,
- 2) po uzyskaniu kwalifikacji praktykantów sądowych zajmowały stanowisko sędziego w tzw. *summary court* (jest to sąd rozpoznający niektóre drobne kategorie spraw), prokuratora lub inne stanowisko wyliczone w ustawie — przez okres co najmniej 5 lat,
- 3) zajmowały stanowiska profesora lub zastępcy profesora w określonych uczelniach prawniczych — przez okres co najmniej 5 lat.

Nie może wykonywać zawodu adwokata osoba, która:

- 1) była skazana na karę więzienia na okres przeszło 30 dni,
- 2) była pozbawiona urzędu w drodze sądowego orzeczenia dyscyplinarnego,
- 3) została ubezwłasnowolniona całkowicie lub częściowo orzeczeniem sądowym,
- 4) jest nie zrehabilitowanym bankrutem.

Osoba, która zdała pomyślnie egzamin i odbyła praktykę sądową, powinna być potem zarejestrowana w Japońskiej Federacji Stowarzyszeń Prawniczych (*Japan Federation of Bar Associations*) na wniosek określonego stowarzyszenia miejscowego. Aby więc móc uprawiać zawód adwokata, należy być członkiem jednego z miejscowych stowarzyszeń adwokatów.

Wymienione stowarzyszenie miejscowe ma prawo odmówić przyjęcia w poczet swoich członków osoby, która:

- 1) może narazić na szwank porządek lub dobre imię stowarzyszenia adwokatów,
- 2) uważana jest za nieodpowiednią do wykonywania zawodu z powodu złego stanu psychicznego lub fizycznego,
- 3) zajmowała na danym terenie określone stanowisko publiczne na rok przed złożeniem wniosku o przyjęcie do adwokatury, jeżeli byłoby rzeczą niewłaściwą zezwolić jej na wykonywanie na tym terenie praktyki adwokackiej.

Od takiej odmowy przysługuje odwołanie do Federacji, której decyzja może być zaskarżona do sądu.

Kto został wpisany do rejestru Federacji mimo istnienia omówionych wyżej przyczyn czyniących go niezdolnym do wykonywania zawodu adwokata, powinien być z tego rejestru skreślony. Ponadto skreślenia tego, oznaczającego usunięcie z szeregów adwokatury, można dokonać w wyniku postępowania dyscyplinarnego przeprowadzonego przeciwko adwokatowi który:

- 1) pogwałcił istotne przepisy prawa o zawodzie prawnika (*the Lawyers Law*),
- 2) narusza postanowienia tego stowarzyszenia adwokatów, którego jest członkiem, lub reguły Japońskiej Federacji Stowarzyszeń Adwokatów,
- 3) naraża na szwank porządek lub dobrą reputację stowarzyszenia adwokatów, którego jest członkiem,
- 4) postępując w inny sposób, narusza godność własną w związku z wykonywaniem zawodu adwokata.

Kary dyscyplinarne poza usunięciem z szeregów adwokatury (dokonywanym w trybie skreślenia z rejestru Federacji) obejmują: naganą, zawieszenie w wykonywaniu praktyki na okres do 2 lat lub nakaz wycofania się z członkostwa w miejscowym stowarzyszeniu adwokatów.

Postępowanie dyscyplinarne nie może być wszczęte po upływie 3 lat od zdarzenia się faktu, który mógłby dać ku temu podstawę (inaczej w USA, gdzie w zasadzie nie obowiązuje w tym przedmiocie żaden termin).

Z szerokich rozważań prawnoporównawczych co do zagadnień związanych z dopuszczeniem do wykonywania zawodu adwokata oraz z pozbawieniem tego prawa wynika podobne ujęcie tych kwestii w USA i w Japonii (która po II wojnie światowej znalazła się pod bardzo silnym wpływem prawa USA) mimo — rzecz jasna — istnienia także szeregu różnic (w USA np. możliwość wykonywania zawodu adwokata nie łączy się z obligatoryjnym członkostwem w Zrzeszeniu adwokatów). Prawa tych państw charakteryzuje podobna „giętkość” w statuowaniu warunków wymaganych do wykonywania zawodu adwokata oraz podobne ujęcie problematyki dyscypliny adwokackiej wraz z wynikającymi z jej naruszenia ujemnymi konsekwencjami.

Obowiązkowe ubezpieczenie lotnicze w Jugosławii

omawia na łamach „Annali prawnog fakulteta u Beogradu” Wielko Tomaszic.

Stosownie do przepisów prawa jugosłowiańskiego niektóre kategorie ubezpieczeń lotniczych mają charakter obligatoryjny (np. ubezpieczenia towarów, pasażerów, załogi, ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej).

Wszystkie samoloty należące do przedsiębiorstw jugosłowiańskich muszą być ubezpieczone od całkowitej ich utraty i innych szkód wyrządzonych przez ogień, wybuch lub powstałych z jakiegokolwiek innej przyczyny.

Przedsiębiorstwa, do których należą samoloty, mają obowiązek ubezpieczyć od wypadku wszystkich pasażerów przewożonych na ich pokładzie (podobnie jak i przewożone towary). Niezależnie od tego mają one również obowiązek ubezpieczyć się od odpowiedzialności cywilnej, jaka może być na nich włożona w związku z eksploataowaniem linii lotniczych (odpowiedzialność w stosunku do nasażerów, jako też wobec osób trzecich). W praktyce Jugosłowiańskie Linie Lotnicze automatycznie ubezpieczają przewożonych pasażerów, tak że ich odpowiedzialność odszkodowawcza wobec pasażerów jest automatycznie pokryta przez instytucje ubezpieczeniowe do wysokości określonej kwoty (ponad nią tylko w razie udowodnienia rozmiaru szkody wyrządzonej pasażerowi).

Tak przedstawia się sprawa przy przewozach międzynarodowych.

Przy przewozach wewnątrz krajowych pasażerowie lotniczy ubezpieczeni są na wypadek szkody do wysokości 400 000 dinarów (podobnie jak pasażerowie kolejni, okrętowi itp.). Przy szkodach przekraczających tę wysokość pasażerowie mogą wystąpić z powództwem przeciwko Liniom Lotniczym przed sąd.

Prawo przewiduje również obowiązkowe ubezpieczenie załogi samolotów. Obowiązek ten włożony jest na przedsiębiorstwo, do którego samolot należy. Przedsiębiorstwo to ma także obowiązek ubezpieczenia się od odpowiedzialności wobec osób trzecich, jednakże w prawie jugosłowiańskim nie ma żadnych postanowień co do sumy, do której wysokości powinno się ono ubezpieczyć. W praktyce kwoty te określone są — zdaniem autora — zbyt nisko, aby mogły pokryć rzeczywiste ryzyko, na jakie narażone są te przedsiębiorstwa w związku z omawianą odpowiedzialnością.